

MAPIRANJE KREATIVNIH I KULTURNIH INDUSTRIJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Naručitelj studije: Hrvatski klaster konkurentnosti kreativnih i kulturnih industrija

Trajanje istraživanja: prosinac 2014. – svibanj 2015.

SVRHA ISTRAŽIVANJA:

podizanje svijesti o značaju ovih industrija, njihovom doprinosu gospodarstvu i o glavnim preprekama i pitanjima s kojima se one suočavaju, a u kontekstu razvoja ekonomije zasnovane na znanju

OSNOVNI CILJ: prikupljanje i prikaz podataka i informacija o osnovnim obilježjima kreativnih i kulturnih industrija u Hrvatskoj kao i njihovoj važnosti za nacionalno gospodarstvo.

ISTRAŽIVAČKI PODCILJEVI

1. BDP I ZAPOSLENOST- procijeniti ekonomski doprinos KKI u terminima udjela u BDP-u i zaposlenosti (javni i privatni sektor)
2. KREATIVNI PROFESIONALCI (ZANIMANJA) - procijeniti socio-demografska obilježja te obilježja zaposlenja zaposlenih u kreativnim i kulturnim zanimanjima (zaposleni u javnom i u privatnom sektoru)
3. PODUZETNIŠTVO - procijeniti osnovna obilježja poslovnog sektora KKI i ekonomski doprinos poslovnog sektora hrvatskom gospodarstvu
4. (Izraditi PROFILE za svaki od 12 pod-sektora KKI)

SADRŽAJ STUDIJE (1)

1. **Cilj i obuhvat istraživanja**
2. **Metodologija**
 - 2.1. Obuhvat sektora kreativnih i kulturnih industrija
3. **Kreativne i kulturne industrije – pojmovno određenje**
 - 3.1. Od koncepta kulturnih prema konceptu kreativnih industrija
 - 3.2. Modeli kreativnih industrija
4. **Problematika mjerenja ekonomskog doprinosa kreativnih i kulturnih industrija**

Relevantni međunarodni pristupi mjerenju ekonomskog doprinosa kreativnih i kulturnih industrija

 - 4.1. industrija
 - 4.2. Europski pristupi kulturnim/kreativnim industrijama
Odabrani primjeri „dobre prakse“ u mjerenju ekonomskog doprinosa kreativnih i kulturnih industrija (odabrane članice EU)
 - 4.3. industrija (odabrane članice EU)
5. **Mapiranje kreativnih i kulturnih industrija u Republici Hrvatskoj**
 - 5.1. Zakonski i institucionalni okvir kreativnih i kulturnih industrija u Republici Hrvatskoj
 - 5.2. Primjena prava intelektualnog vlasništva u Hrvatskoj
 - 5.3. Zakonodavni okvir rada u kreativnim i kulturnim industrijama
 - 5.4. Javno financiranje kreativnih i kulturnih djelatnosti
 - 5.5. Agregirani pokazatelji ekonomskog doprinosa kreativnih i kulturnih industrija

SADRŽAJ STUDIJE (2)

Profili pod-sektora

Muzeji, knjižnice i baština

(Vizualna) umjetnost

Glazba i izvedbena umjetnost

Dizajn

Film

Fotografija

Zanati – tradicijski i umjetnički obrti

Arhitektura

Računalni programi, računalne igre i novi mediji

Elektronički mediji

Izdavaštvo

Oglašavanje i tržišno komuniciranje

6. **Zaključak o kreativnim i kulturnim industrijama u Hrvatskoj**

Prilozi studiji

METODOLOGIJA I IZVORI PODATAKA

IZVORI PODATAKA:

- **Državni zavod za statistiku (DZS)** - Sustav nacionalnih računa, Anketa o radnoj snazi (ARS)
- **Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (HZMO)** – podaci o zaposlenima
- **Podaci iz godišnjih financijskih izvještaja** poduzeća
- **Ministarstvo financija** – javna izdvajanja za kulturu
- **Primarni i sekundarni podaci udruga i ustanova iz KKI** (udruge i ustanove)

METODOLOGIJA:

- **kvantitativne statističke metode**
- **analiza financijskih izvještaja**
- **kvalitativne metode** polu-strukturirani pojedinačni ili grupni intervju
- **participativni pristup**

OBUHVAT SEKTORA KREATIVNIH I KULTURNIH INDUSTRIJA U HRVATSKOJ

Sektor kreativnih i kulturnih industrija (KKI) u Hrvatskoj je sastavljen **12 pod-sektora** koje sačinjavaju **45 djelatnosti** (razina razreda NKD-a 2007) - metodologija Eurostata i Odabranih zemalja (Austrija, Njemačka i Ujedinjeno kraljevstvo), u konzultaciji s predstavnicima sektora kreativnih i kulturnih industrija u Hrvatskoj

Muzeji, knjižnice i baština

Umjetnost

Glazba i izvedbene umjetnosti

Film

Fotografija

Elektronički mediji

Računalni programi, igre i novi mediji

Zanati (umjetnički i tradicijski obrti)

Arhitektura

Izdavaštvo

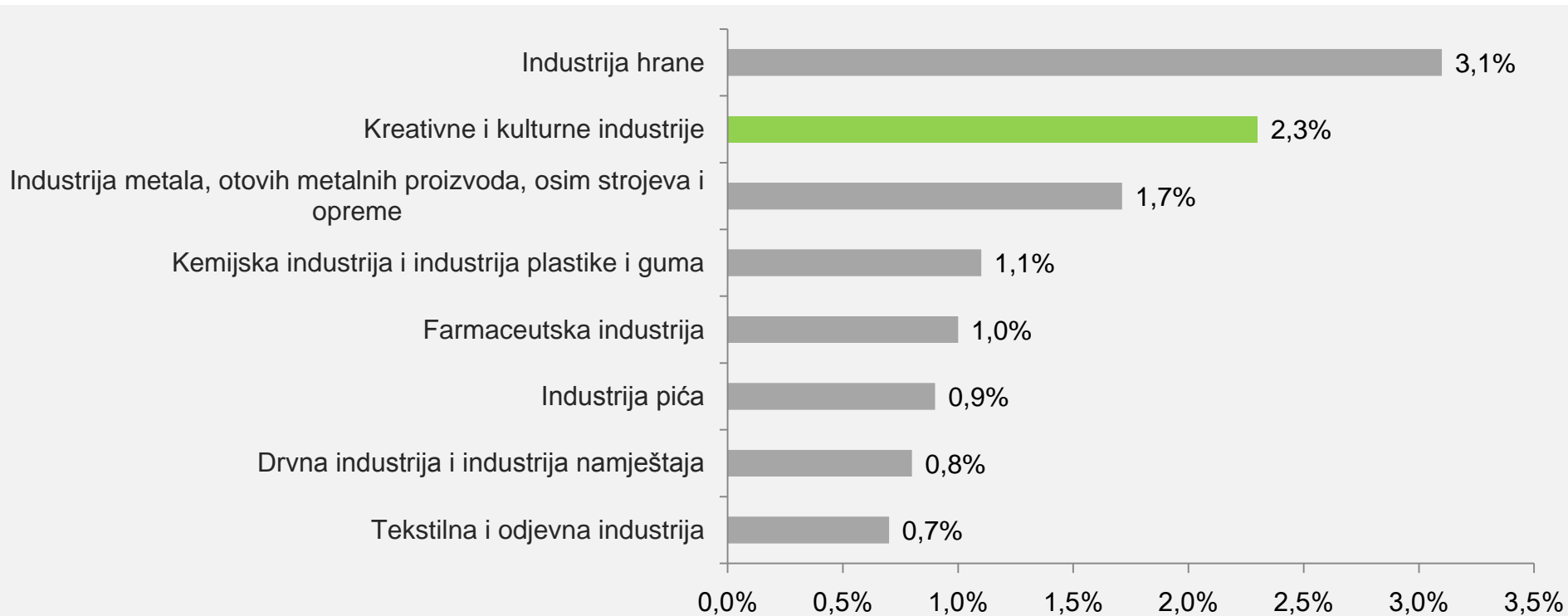
Dizajn

Oglašavanje i tržišno komuniciranje

OSNOVNI REZULTATI I NALAZI – UDIO SEKTORA U BDP-U RH

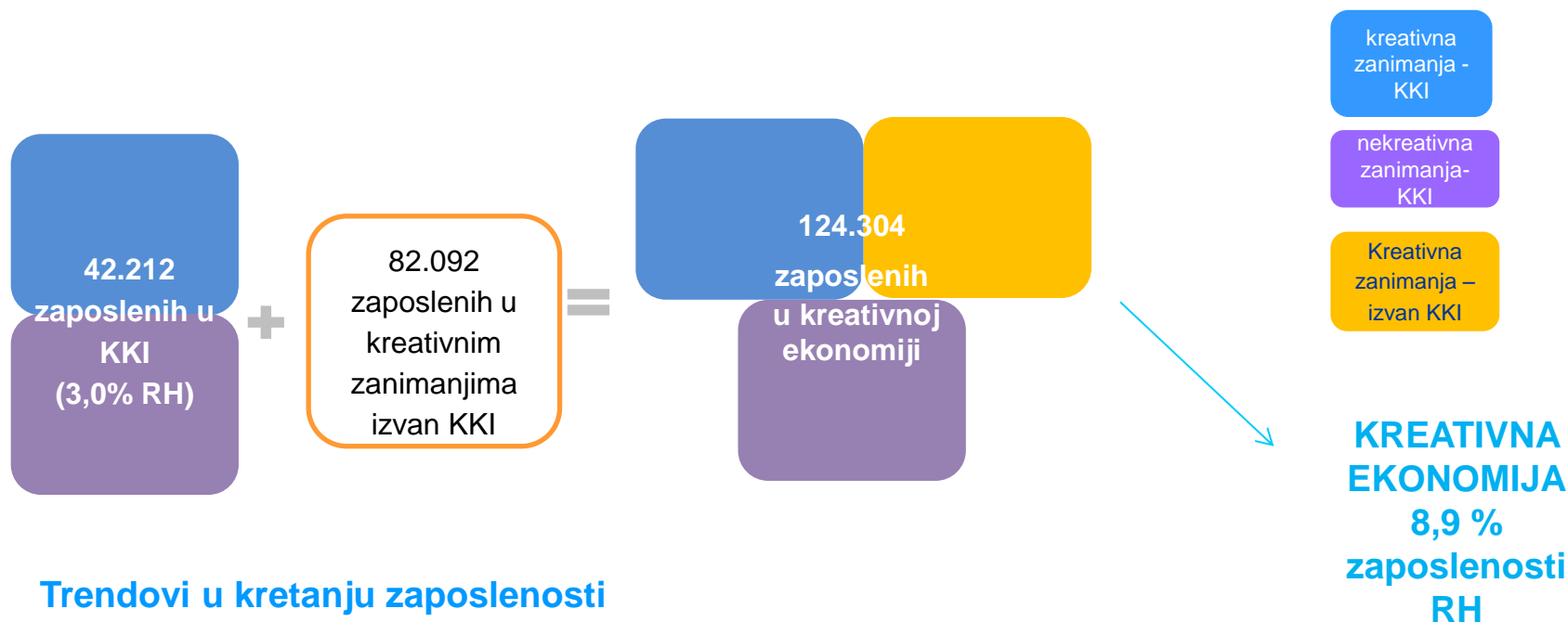
Značajan ekonomski potencijal KKI

Bruto dodana vrijednost sektora (javni i privatni sektor KKI) 6,3 milijardi kuna – 2,3% BDP-a RH

Izvor: izračun autorica prema podacima DZS i Zenlab, procjena za 2012.

OSNOVNI REZULTATI I NALAZI - ZAPOSLENOST

Trendovi u kretanju zaposlenosti

	RH	KKI
2012.- 2014.	↓ 9,6%	↓ 0,5%
2013.-2014.	↓ 0,2%	↑ 0,2%

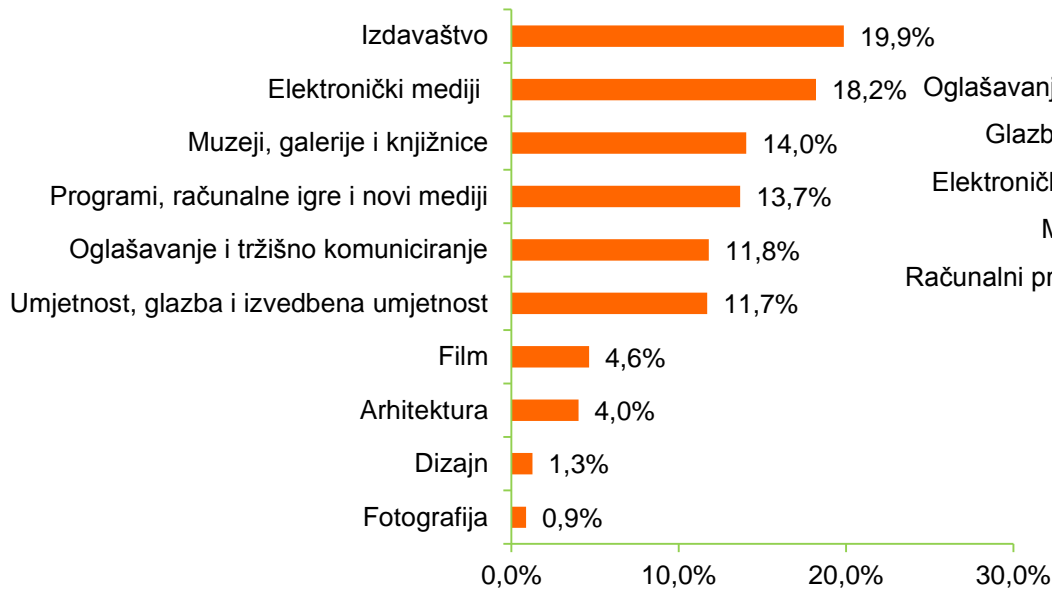
porast udjela KKI u ukupnoj zaposlenosti s 2,8% (2009.) na 3,0% (2013.)

Izvor: izračun autorica prema podacima DZS i HZMO, procjena za 2012.

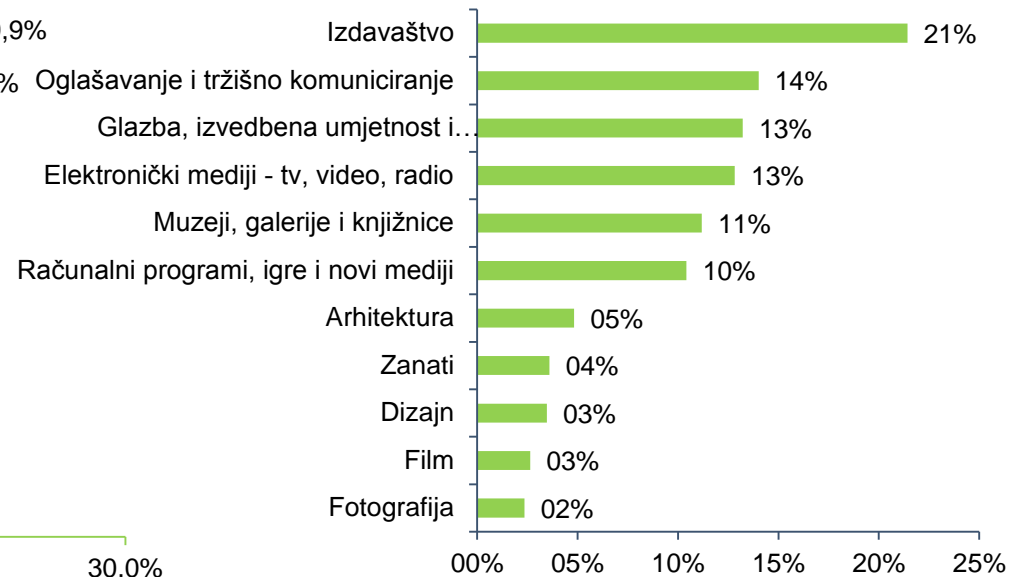
osobe zaposlene u kreativnim u kulturnim zanimanjima u ukupnome broju zaposlenih osoba u hrvatskome gospodarstvu sudjeluju s 7,7 % = 106.875 kreativaca

STRUKTURA KKI PO POD-SEKTORIMA – BRUTO DODANA VRIJEDNOST I ZAPOSLENOST

Bruto dodana vrijednost % ukupne BDV KKI

Zaposlenost (% ukupne zaposlenosti KKI)

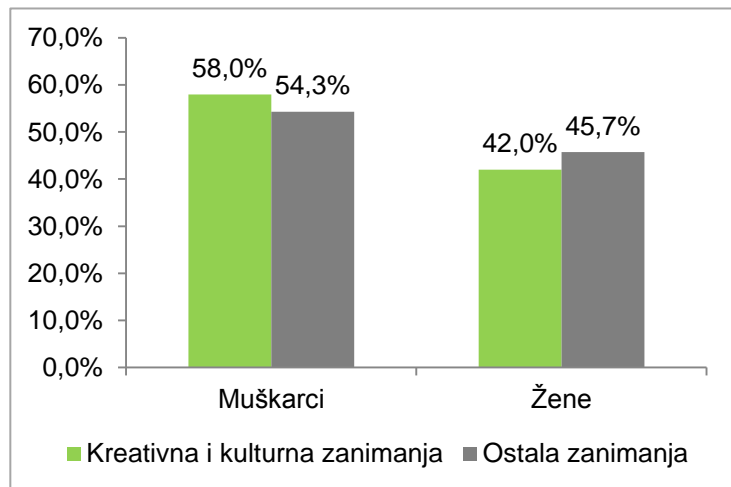

Izvor: izračun autorica prema podacima DZS, HZMO, Zenlab procjena za 2012. i 2013.

KREATIVNI PROFESIONALCI – NOSITELJI ZNANJA

SOCIO-DEMOGRAFSKA OBILJEŽJA

(n = 3073 uzorak zaposlene osobe u Hrvatskoj, 2012.)

Izvor. izračun autorica Anketa o radnoj snazi, 2012.

prosječna starost

Kreativna i
kulturna
zanimanja

43,9 godina

Ostala
zanimanja

43,3 godina

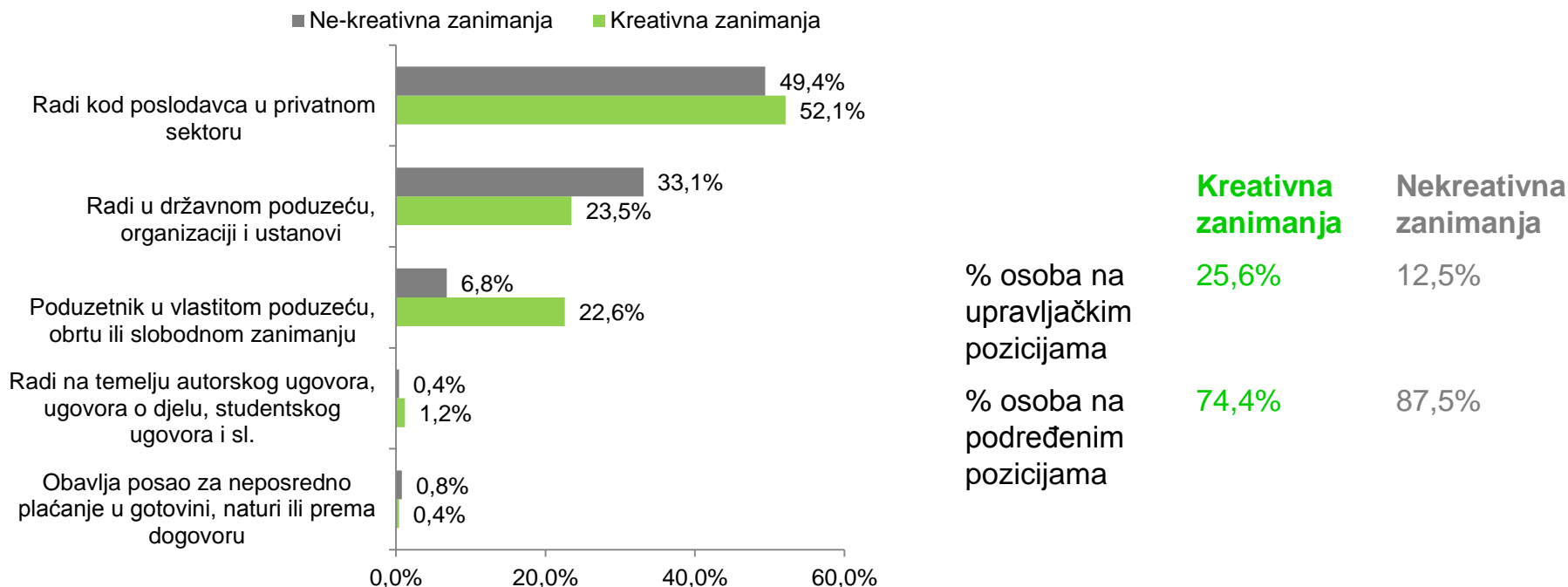
% zaposlenih s najmanje
završenom višom školom

45,4%

21,7%

povoljnija obrazovna struktura

KREATIVNI PROFESIONALCI – JAK PODUZETNIČKI POTENCIJAL

Izvor: izračun autorica Anketi o radnoj snazi, 2012.

- veći udio **samozaposlenih** osoba
- učestaliji radni angažmani putem **netipičnih oblika zaposlenja** (ugovor od djelu/autorski ugovor)
- češće su **poduzetnici u vlastitom poduzeću**
- češće se zapošljavaju u subjektima **u privatnom vlasništvu**, rjeđe se zapošljavaju u javnom sektoru
- češće su zaposlene na **upravljačkim pozicijama**

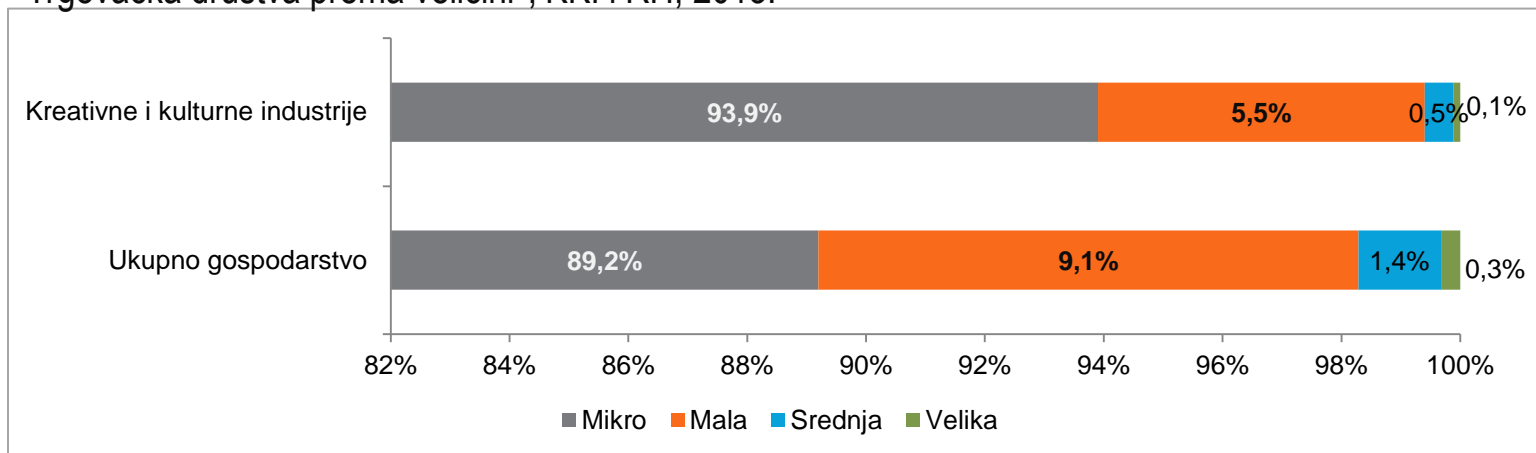
POSLOVNI SEKTOR KKI

usitnjenost poslovnog sektora

10 233 poslovna subjekta – 5,7 % ukupnog broja poslovnih subjekata u RH (pravne osobe, obrti, samostalni djelatnici)

- iznadprosječni udio **samostalnih djelatnika** (19,9% u KKI nasuprot 12,3% prosjek RH)
- **prevladavaju mikro poduzeća** (83,9%), poduzeća u **privatnom** vlasništvu (99,3%)
- **KKI – u prosjeku 4,3 zaposlena** po poduzeću nasuprot RH – u prosjeku 8,1 zaposlena po poduzeću

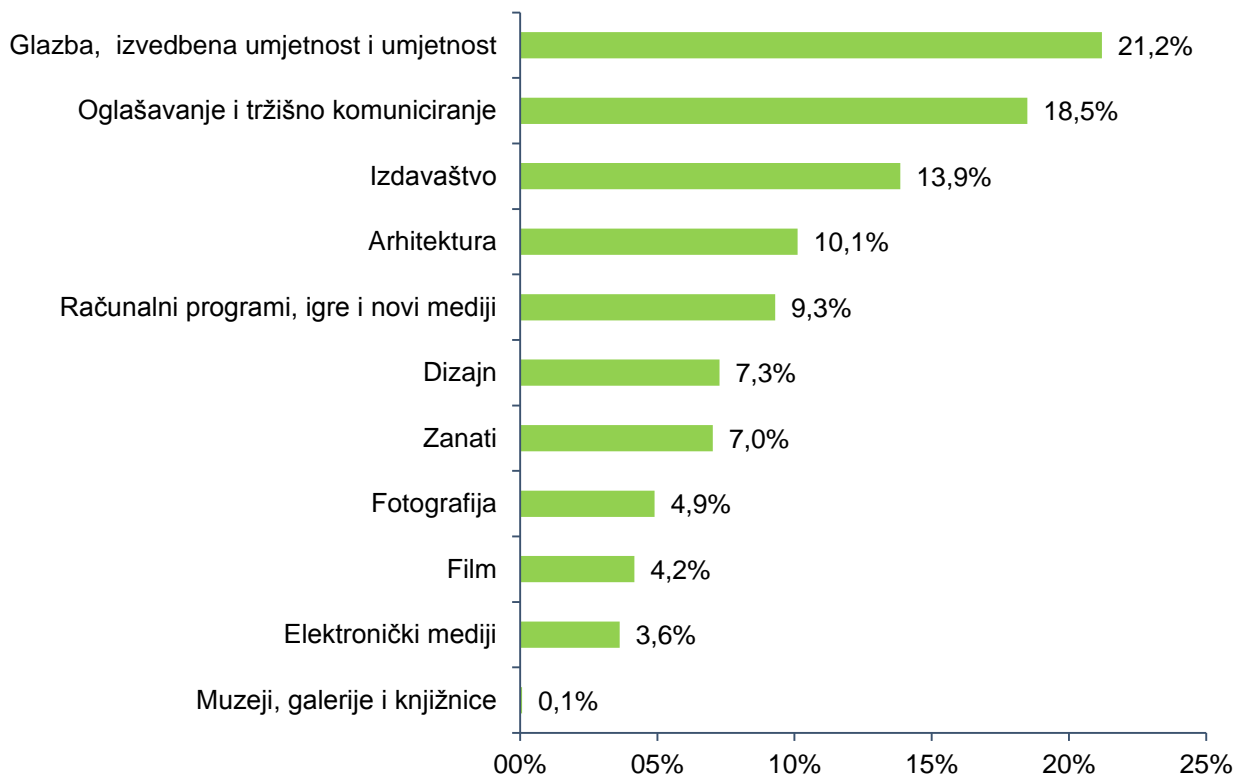
Trgovačka društva prema veličini*, KKI i RH, 2013.

Izvor podataka: financijska izvješća poduzetnika za 2009. do 2013. godinu (Zenlab)

STRUKTURA POSLOVNIH SUBJEKATA PO POD-SEKTORIMA

10.233 poslovna subjekta unutar sektora kreativnih i kulturnih industrija = 100%

Izvor: izračun autorica prema podacima, procjena za 2013.

EKONOMSKI DOPRINOS POSLOVNOG SEKTORA KREATIVNIH I KULTURNIH INDUSTRIJA U HRVATSKOJ

2013.:

4,6 milijardi kuna **bruto dodane vrijednosti** - **3,5 %** ukupnog **BDV-a** poslovnog sektora hrvatskog gospodarstva

15 milijardi kuna **prihoda** - **2,4 %** ukupnih prihoda poslovnog sektora hrvatskog gospodarstva

1,5 milijardi kuna **izvoza** – **1,6%** ukupnog izvoza poslovnog sektora hrvatskog gospodarstva

543 milijuna kuna **kumulativne dobiti** – **7,3%** kumulativne dobiti poslovnog sektora hrvatskog gospodarstva

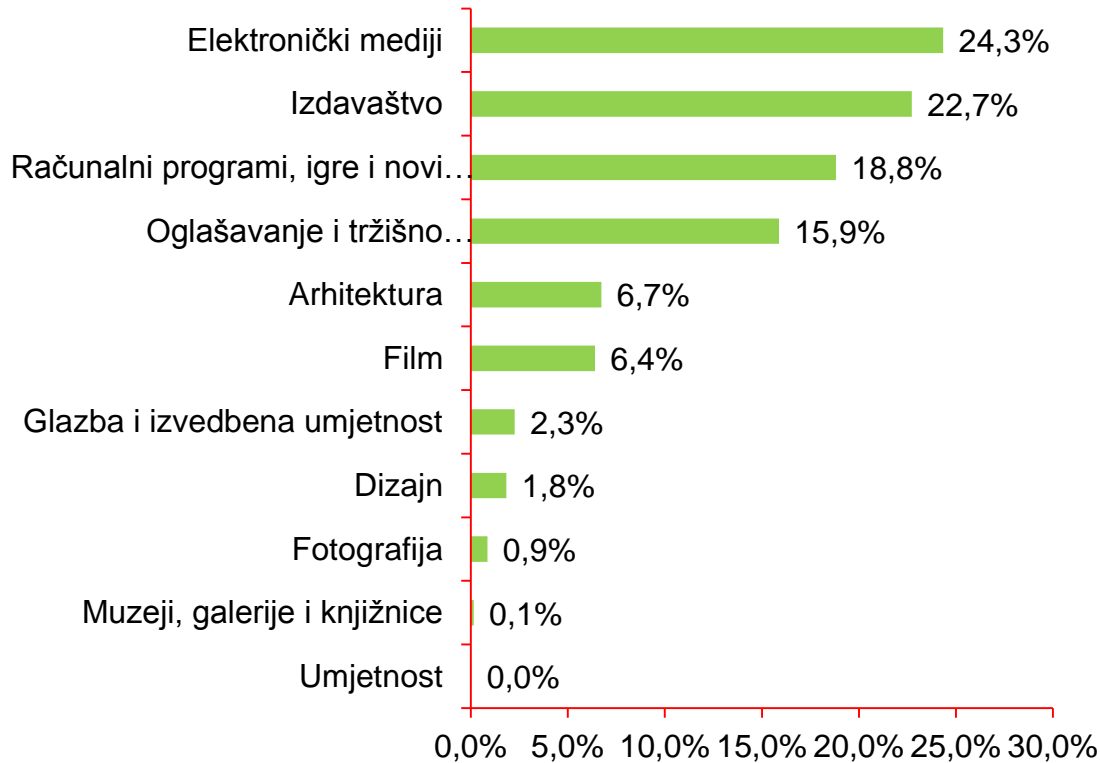
Trendovi 2009. – 2013. – stope rasta (%) – konkurentne kulturne i kreativne industrije

	BDV	Prihodi	Broj poduzeća	Zaposleni po poduzeću	Izvoz
KKI	↑ 3,5%	↓ 1,5%	↑ 29,2%	↓ 18,8 %	↑ 31,1%
RH	↓ 4,7%	↓ 0,5%	↑ 7,6%	↓ 13,5	↑ 22,6%

Izvor podataka: financijska izvješća poduzetnika za 2009. do 2013. godinu, Zenlab.

STRUKTURA POD-SEKTORA KKI (% OD UKUPNE BRUTO DODANE VRIJEDNOSTI POSLOVNOG SEKTORA KKI)

4,6 milijarde kuna ukupnog BVD-a sektora kreativnih i kulturnih industrija = 100%

Otporniji na gospodarsku krizu:

arhitektura;

oglašavanje i tržišno komuniciranje;

računalni programi, igre i novi mediji;

muzeji, knjižnice i baština;

film;

fotografija.

Pogođeni krizom:

umjetnost;

glazba i izvedbena umjetnost;

dizajn;

izdavaštvo.

Izvor: izračun autorica prema podacima Zenlab, procjena za 2013.

SPECIFIČNOSTI SEKTORA KREATIVNIH I KULTURNIH INDUSTRIJA U HRVATSKOJ

- značajan prostor za ekspanziju sektora i dinamiziranje aktivnosti (a time i za povećanje zaposlenosti);
- poduzetnički i upravljački potencijal kreativnih profesionalaca koji su nositelji aktivnosti u sektoru –podaci o porastu broju poduzeća govore o prepoznatom ekonomskom potencijalu ovoga sektora među poduzetničkom populacijom;
- radi se o sektoru kojega karakterizira usitnjena gospodarska struktura, u kojem prevladavaju mikro-poduzeća i iznadprosječan broj samozaposlenih;
- sektor je u odnosu na ukupno gospodarstvo konkurentniji, ali je i znatno oslabljen dugogodišnjom recesijom.

POTENCIJALI RAZVOJA SEKTORA KREATIVNIH I KULTURNIH INDUSTRIJA U HRVATSKOJ

- predvodnik jačanja „kulture stvaranja“ i „kreativne ekonomije“ u hrvatskome gospodarstvu;
- nositelj inovacija, sudjelovati u inovacijskim i razvojnim procesima ostalih sektora i sudjelovati u modernizaciji hrvatske gospodarske strukture;
- kreativni potencijal sektora i transformacijska snaga sektora mogu biti osnova veće suradnje s ostalim sektorima i djelatnostima, a relativno je neiskorišten i veliki potencijal za suradnju sa zrelim industrijama u Hrvatskoj;
- u pojedinim pod-sektorima utvrđen je potencijal za konkuriranje na stranim tržištima na osnovi cjenovne konkurentnosti;
- potreba za jačanjem primjene autorskih prava i osvještavanja javnosti o važnosti poštovanja autorskih prava kao osnove djelovanja velikoga broja djelatnosti u sektoru;

POTENCIJALI RAZVOJA SEKTORA KREATIVNIH I KULTURNIH INDUSTRIJA U HRVATSKOJ

- potrebno statističko praćenje i izvještavanje o sektoru kako bi se mogli pratiti stanje sektora i njegov razvoj
- potrebno je odrediti okvire politika koje podržavaju kreativne i kulturne industrije te ciljanim instrumentima sustavno adresirati specifičnosti sektora (i time stvoriti sektorsku politiku. Pritom je potrebno horizontalno povezivanje kulturne politike s ostalim javnim politikama - gospodarstvo, poduzetništvo, turizam, graditeljstvo, prostorno planiranje - u stvaranju vizije razvoja kreativnih i kulturnih industrija);
- kao sljedeći korak važna je izrada strategije razvoja sektora kreativnih i kulturnih industrija;
- sektoru se pruža mogućnost sudjelovanja u programu „Kreativna Europa 2014-2020“ namijenjenom kulturnom i audiovizualnom sektoru u okviru kojeg se nalaze dva zasebna potprograma – potprogram Kultura i potprogram MEDIA